

ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЕКСПЕРТНИЙ СУПРОВІД ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ДОСВІД ЄС

QUALITY ASSURANCE IN HIGHER EDUCATION AND ITS EXPERT SUPPORT: THE EU EXPERIENCE

УДК 7.071.5(477) «16/17»

Антон Коломієць
ORCID iD 0000-0002-2229-4201

аспірант кафедри теорії, історії архітектури та синтезу мистецтв,
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури,
вул. Вознесенський узвіз, 20, Київ 04053, Україна,
antin.zikrachi@gmail.com

ФЕНОМЕН ЯКОСТІ ОСВІТИ: ДОБА БАРОКО

*Стаття містить критичний погляд на якість освіти в Україні в наш час та її феноменальну успішність у добу бароко. Сформульовано основні історичні причини в хибності освітніх підходів індустріальної доби. Феномен якості освіти доби бароко розглянуто з позиції успішності застосування принципів освітньої системи *Septem Artes Liberales*. Як питома український історичний приклад обрано академію Петра Могили в XVII–XVIII ст. Вказано на важливість формування спорідненості світоглядних засад у середовищі освіченої аристократії та на проблеми як оцінки якості, так і ступеню відповідності освіти різним суспільним вимогам. Використано українські та іноземні джерела.*

Ключові слова: доба бароко; якість освіти; *Septem Artes Liberales*.

<https://doi.org/10.28925/1609-8595.2019.2.7277>

Вступ. Освіта доби бароко, її феномен, точніше феномен її якості, а називаючи речі в термінах індустріальної доби – ефективності та результативності, є темою з величезним практичним потенціалом. Цікавою не тільки і, можливо, не стільки з історичної точки зору, коли метою дослідника є препарування минулого в пошуку «білих плям», але й з метою віднаходження в успішному досвіді освітян «золотого віку» рецептів, придатних для вжитку сьогодні. У розкритті теми стаття спирається на думки таких мислителів XX ст., як Х. Огега-і-Гасет, Ж. Бодріар, Ж.-Ф. Ліотар, Е. Тоффлер, які глибоко аналізували кризові явища свого часу. Їхні висновки загалом справедливі і для XXI ст., адже динаміка описаних процесів із часом лише поглибила проблеми, які вони вивчали, і відтак ускладнила пошук їхнього вирішення. Проблеми освіти та оцінювання її ефективності не можуть розглядатися та розв'язуватися у відриві від загального соціального контексту.

Історичний екскурс щодо української освіти доби бароко та аналіз її успішності спирається зокрема на дослідження В. Аскоченського, М. Булгакова, Є. Болховітинова, Г. Логвина, Ю. Мицика, Г. Нічик.

Аналіз сучасних підходів в оцінюванні якості освіти здійснено на основі статей та наукових праць українських та зарубіжних авторів, а саме: Н. Батечко, В. Андрущенко, А. Шлейхера та І. Агеррондо, висновків «Міжнародного фонду дослідження освітньої політики».

Системні вади в підходах оцінювання якості освіти. Н. Батечко (2017) у своїй статті «Феномен якості освіти в сучасному науковому дискурсі» зазначає: «Головним завданням освітніх закладів стає не підвищення власної якості та ефективності, а успішність формального звітування перед державними органами контролю (Концепція забезпечення якості вищої освіти, 2014). Закритий характер системи вищої освіти України спонукає до того, що і процес забезпечення якості освіти залишається закритим і таким, що не відповідає запитам суспільства. Однобокість розуміння категорії якості освіти – чи то в площині педагогічного, управлінського чи адміністративного аспектів навряд чи уможливить розв'язання протиріччя між сучасними потребами суспільства, зокрема економіки суспільства, та результатами діяльності освітніх систем, які не завжди і не в усьому відповідають таким потребам» (с. 11). Вищенаведена цитата унаочнює усвідомлення українськими освітянами

певних системних вад та проблем в оцінюванні якості освіти, зазначаючи закритість системи та односторонність адміністративно-економічного підходу у вимірюванні показників. Очевидність невідповідності в результатах діяльності освітньої системи суспільним запитам спонукає до пошуку шляхів у напрямі їхньої гармонізації.

В офіційних документах Міністерства освіти України якість освіти трактується як комплекс характеристик освітнього процесу, що визначають послідовне та практично ефективне формування компетентності та професійної свідомості. Це певний рівень знань і вмінь, розумового, фізичного й морального розвитку, якого досягли випускники освітнього закладу відповідно до запланованих цілей навчання і виховання (Міністерство освіти і науки України).

В аналітичному звіті Міжнародного благодійного фонду «Міжнародний фонд дослідження освітньої політики» (2012) зазначається, що саме сучасний масовий попит на вищу освіту та диплом державного зразка свідчить про важливість розробки критеріїв оцінювання якості освіти, або за сучасною термінологією – її евалюації, що визначається як супровід програми/проекту від початку і до кінця з метою завчасного виявлення дефектів і їх корегування, тобто з метою підвищення ефективності програми/проекту; головною місією евалюації є розвиток.

До «процесів» належить навчальна атмосфера закладу вищої освіти, менеджмент та стратегічне планування, самооцінка та вдосконалення, методи навчання і викладання, навантаження викладачів, співпраця з роботодавцями, мобільність викладачів і студентів, залученість студентів до наукових досліджень, інноваційна діяльність, відкритість і комунікація.

Результати освітньої діяльності вимірюються завдяки аналізу рейтингів закладів вищої освіти, кількості отриманих грантів, публікацій чи винаходів викладачів, рівня залишкових знань студентів, працевлаштування випускників. У Європейському освітньому просторі все те, що називається терміном «евалюація» це, перш за все, аналіз мотивації працівників закладу вищої освіти до роботи, а студентів до навчання.

В. Андрущенко (2012), аналізуючи проблеми сучасної освіти, згадує висновки О. Шпенглера з праці «Присмерк Європи», погоджується з тим, що масифікація суспільного життя, криза сімейних цінностей та поява на історичній арені пролетаріату привели до низки кризових явищ, сукупність яких О. Шпенглер називав занепадом.

Те, що проблема не є локальною чи унікальною суто для України, підтверджується і висновками аргентинської вченої, експерта в галузі освіти І. Агеррондо (1993), яка відзначає суттєву невідповідність освіти викликам часу. Навіть емпіричні діагнози вказують на «проблеми бюрократизації управління, рутинізацію шкільної практики, моральне старіння навчального змісту, неефективність кінцевих результатів».

І. Агеррондо, міркуючи щодо історичних причин цього явища, фіксує увагу на кількісній експансії

освіти у ХХ ст. Ортега-і-Гасет у своїй праці «Бунт мас» вказує на ХІХ ст. як на час небаченої доти масифікації освіти, включенням нею у свою орбіту кількості людей неспівмірно більшої, ніж ще сто років перед тим. Принципова редукція якості за нових умов, на думку Ортеги-і-Гасета (1994, с. 8), була невідворотною. Мислитель-футуролог Е. Тоффлер прямо називає школу індустріальної доби «школою фабричного зразка», своєрідною фабрикою загальної освіти. «Фабрикою», що давала два курси освіти – відкритий та прихований. Відкритий включав основи письма, арифметики, історії тощо, а прихований, що, на Тоффлерову думку (2000, с. 34–36), був набагато головнішим, «складався, і таким залишається і тепер у більшості індустріальних держав, з трьох курсів: пунктуальності, вмінню підкорятися і умінню виконувати механічну, одноманітну працю. Потрібні були чоловіки й жінки, готові бути рабами біля машин чи в конторах, люди, які ретельно виконували б тяжкі, одноманітні операції».

Хибність та шкідливість застосування економічно-адміністративних методик в оцінюванні якості освіти. І. Агеррондо (1993), аналізуючи проблему оцінки якості освіти, у свою чергу, констатує шкідливе домінування в системі освіти саме економічних методик та підходів в оцінці результатів, «принципи яких були «безпосередньо імпортовані з теорії управління, заснованої на моделі економічної ефективності».

Дослідниця вказує на три фундаментальні осі системи й пише: «Коли між цими фундаментальними осями (ідеологічними, політичними, педагогічними тощо) і організацією (або феноменальною зовнішністю) системи освіти існує конгруентність або узгодженість, то не сприймається жодна невідповідність і, отже, не піддається сумніву «якість» студента (Aguerrondo, 1993).

Насправді відбувається узгодженість, або неузгодженість між дійсним загальнополітичним проектом у суспільстві та освітнім проектом, що діє в межах загальнополітичного проекту. Це і є тим, що визначає якість освіти.

Цей ємний висновок І. Агеррондо взятий за основу для подальших міркувань вже про освіту доби бароко.

«Вік шістнадцятий для цілої Європи був таким часом, коли вона після великих релігійних і політичних переворотів, найвищою мірою відчувала в собі жагу до просвіти» «Історія Київської академії» (Булгаков, 1843, с. 7).

Приклад застосування європейської моделі Septem Artes Liberales в освіті України доби бароко. Найціннішим для України прикладом і досвідом, на нашу думку, є філософія освіти Київської академії.

Академія Петра Могили була взірцем саме такої конгруентності вищезгаданих ідеологічної, політичної та педагогічної осей. «Якість студентів» академії дійсно була захищеною від сумнівів. А список випускників рясніє іменами визначних постатей нашої історії. Св. Петро Могила, слідом за київськими братчиками та Галшкою Гулевичівною, творячи колегіум, спирав-

ся на провідний освітнянський досвід Європи, а саме на побудовану на основі *Septem Artes Liberales* єзуїтську освітнянську систему. Статути, фактично навчальні плани та підручники, було запозичено в єзуїтів, що на той час створили у Європі та Новій Іспанії розгалужену мережу колегіумів. Складність і водночас творчий підхід під час втілення цього дивовижного проекту полягали в тому, що католицький досвід потрібно було, майже як франчайзинг, перенести на православний культурно-релігійний ґрунт, тим самим забезпечивши ідеологічну та політичну осі в прийнятному для України вигляді. Педагогічну ж вісь потрібно було практично «на ходу» фахово і надзвичайно обережно приводити у відповідність з православним богослов'ям. Нарікання та небезпеки фізичної розправи, нібито за латинізацію православних, з боку черні, підбурюваної недругами Петра Могили, спонукали останнього, з одного боку, до вищезазначеної тонкої обережності, з іншого – до якнайшвидшого впровадження навчання, яке б дієво показало свою корисність та спростувало б усі наклепи та сумніви. Результати були настільки переконливими, що академія згодом стала своєрідними Атенами в потужній освітньо-культурній колонізації України та Російської імперії в першій половині XVIII ст.

Для дослідників і досі відкритим залишається питання щодо освіти самого Петра Могили. Серед інших фігурує і версія про Сорбону, тут незайвим буде згадати, що в цьому університеті у 1528–1535 рр. навчався і сам засновник ордену єзуїтів Ігнатій Лойола. Хай би як, а з огляду на походження, зв'язки та родинні статки, Петро Могила мав змогу отримати найкращу європейську освіту.

Основні принципи *Septem Artes Liberales* формували у свідомості студента об'ємну картину світу та надавали знання, що не було сьогоденішньою сукупністю окремих герметичних знань про світ, але знанням самого світу. Зараз складно уявити те, що на початку XVIII ст. було в освіті явищем майже буденним, а саме універсальність та всебічність знань освіченої людини того часу. Скажімо, Іриней Фальковський з 1783 по 1804 роки викладав в академії курси дюжини дисциплін, включаючи поетику, астрономію, теологію, геодезію та фортифікацію. А видатний графік Іван Мигура – пітику. Архітектори – випускники академії, а це були, зокрема, Іван Зарудний, саме йому обґрунтовано приписується авторство Богоявленського та Миколаєвського соборів Києва (Русская архитектура первой половины XVIII века, 1954, с. 50–61; Мозговая, Зарудный, 1981, с. 33–40; Логвин, 1998, с. 70–90), та пізніше – Іван Григорович-Барський, доводять наявність в Києві і архітектурної освіти. Але головним є те, що й могилянець Іван Мазепа як замовник і Іван Зарудний як виконавець навчалися і виховувалися в одній культурно-естетичній системі координат. Тому, попри несхожість їхньої професійної реалізації, вони взаємодіяли надзвичайно вдало обидва як успішні будівничі. Іван Мазепа – за місією, Іван Зарудний – за фахом. Здобувши однакову освіту; освіту, яка дозво-

ляла реалізуватися і як богослов, і як пііт, і як політик, і як здчий, вони практично не мали шансів не порозумітися щодо архітектурних смаків, як, на жаль, занадто часто трапляється тепер, у добу взаємоізолюваних знань.

Ступінь відповідності якості освіти вимогам суспільства. Х. Ортега-і-Гасет (1994) із занепокоєнням писав про прикрий стан вузькоспеціалізованої науки та відповідної їй освіти: «Найнебезпечнішим наслідком цієї однобічної спеціалізації є те, що нині, коли існує більше «науковців», ніж будь-коли, є далеко менше «культурних» людей, ніж, скажімо, в 1750 році». Уже згадувалась «фабрична» освіта Е. Тоффлера, дійсно, доба індустріалізації разом зі спеціалізацією виробництв зажадала і спеціалізованих наук, і що більше звужувалася виробнича спеціалізація, відповідно звужувалася й наукова і освітня. Глибоке подріблення знання на означені Ж.-Ф. Ліотаром незчислені «мікро-наративи» (Ліотар, 1995) призвело до прогнозованої відсутності гармонії у взаємодіях випускників цих «мікро-наративних» спеціалізованих освітніх закладів.

Думки щодо невідповідності нинішньої, сформованої саме індустріальною добою, освіти вимогам часу, зустрічаємо також і в А. Шлейхера (2018, с. 19).

Вирішення певного протиріччя між масовим попитом на вищу освіту та якістю «масифікованої» освіти лежить як в площині конвергенційних процесів в аспекті входження України в світовий освітній простір, так і в площині дивергенції, що полягає в збереженні кращого національного освітнього досвіду.

Одним із найцінніших для України прикладів і досвіду, безсумнівно, є філософія освіти доби бароко.

Передусім схарактеризуємо добу бароко в Україні в соціокультурному аспекті. Згідно з висновками Г. Н. Логвина (1991), «українське бароко увібрало в себе весь багатий досвід європейського мистецтва, примхливо об'єднавши його з власними естетичними засадами, розумінням прекрасного... Стиль європейського бароко з характерними для нього пафосом боротьби та перемоги, пластичною експресією й багатством варіацій мальовничих композицій якнайкраще відповідав піднесенню національної самосвідомості українського народу» (с. 10).

Щодо освіти, то ще з князівської доби початкова освіта (церковне шкільництво) мала масовий характер і охоплювала переважну більшість дітей. Свідчення про те, що більшість українців були грамотними ми знаходимо вже у 1654 р. у щоденнику Павла Халебського (2009, с. 25): «По всій землі русів, тобто козаків, ми помітили пречудову рису, що збудила у нас подив: усі вони, за винятком небагатьох, навіть більшіна їхніх дружин і доньок, уміють читати і знають порядок церковних служб та церковні піснеспіви; крім того, панотці не залишають сиріт напризволяще, аби ті невігласами вешталися вулицями, навчають грамоти». Ідеї братств щодо «вищої» школи для православних українців народжувалися саме в такому середовищі і саме тому знаходили дієву підтримку суспільства.

Свідченням цього є фундуш Галшки Гулевичівни, де вона словами «на школу дитемъ такъ шляхетскимъ, яко и местскимъ» (Центральний державний історичний архів України у м. Києві) чітко вказує на масовий формат школи, і це є найяскравішим прикладом такої підтримки.

Естетична гармонійність доби бароко сьогодні сприймається як диво, бо нинішня дисгармонійність, зокрема в київській архітектурі ХХІ ст., викликає в більшості небезпідставну тривогу. При цьому ми не можемо стверджувати, що наші архітектурні факультети не випускають талановитих і добре підготовлених архітекторів, проте їхній діалог із замовником є незрівнянно складнішим і куди менш продуктивним, ніж у їхніх колег триста років тому. Виховані в абсолютно відокремлених освітніх програмах, маючи як наслідок відмінні естетичні світоглядні засади, вони дуже часто приречені на народження архітектурних монстрів.

Повертаючись знову до оцінки якості освіти, процитуємо І. Агеррондо: «Визначення впливають з вимог та запитів, які соціальний організм висуває до освіти. Найбільш глобальним попитом є відповідальність за створення та розподіл/розповсюдження знань. Починаючи з цього запиту, йдеться про те, що система освіти не є якісною, якщо вона не передає/надає соціально визнаного знання. По-друге, виникають інші вимоги суспільства, які не є загальними вимогами, а специфічними, і які виникають із взаємозв'язків системи освіти з іншими підсистемами... Культурна система вимагає від освітньої системи того, що називається, у дуже глобальному плані, відтворенням суспільства, в якому вона функціонує» (Aguerrondo, 1993).

Наведені приклади в галузі архітектури повністю підтверджують відповідність Могілянської освітньої системи тогочасним вимогам системи культури. І водночас підтверджують взаємну невідповідність освіти вимогам культури сьогодні.

Важливою функцією освіти в усі часи було виховання еліти або аристократії. Активного та творчого прошарку, який, висловлюючись терміном В. Липинського, ставав би «дріжджами нації».

Х. Ортега-і-Гасет у своїй праці «Бунт мас» (1994, с. 11) робить на цій темі окремий наголос, акцентуючи увагу на формуванні освітою «добірної людини» як особистості активної, на противагу реактивної (пасивної). Саме активну шляхетну людину, що сформована постійним тренуванням-аскезою, він відносить до справжньої аристократії. Очевидно, що представники так званої нинішньої «еліти» насправді далеко не є «добірними людьми». І очевидно, що відсутність таких «добірних людей» (принаймні у видимому спектрі «еліт»), уже давно диктує освіті соціальний запит на формування освітньо-виховних умов для їх появи.

Одночасно це приводить до висновку, що представники так званої нинішньої «еліти» насправді далеко не є «добірними людьми». І очевидно, що відсут-

ність таких «добірних людей» (принаймні у видимому спектрі «еліт»), вже давно диктує освіті соціальний запит на формування освітньо-виховних умов для їх появи.

Досвід та принципи освіти *Septem Artes Liberales* загалом і доби бароко зокрема щодо задач формування аристократії сьогодні можуть бути взяті на озброєння, адже всебічно освічена людина з широким набором знань та сформованих на їх основі компетентностей та міцною основою християнської моралі, а на останнє в Могілянській академії, починаючи з самого Петра Могіли, зверталася дуже серйозна увага, є саме тим типом управителя, якого так бракує сучасній Україні.

Висновки. У сучасній освіті прослідковується фактична підміна поняття якості освіти задовільними показниками формальної звітності всередині системи, відтак, усвідомленим і необхідним є необхідність та принциповий перегляд таких підходів.

1. Сама система оцінки якості освіти є запозиченою з економічно-адміністративної галузі і, відтак є повністю непридатною для використання в освіті. Її панування впродовж тривалого часу спотворило як саме оцінювання, суттєво звужуючи його базу, так і підходи у формуванні задач, що ставляться перед системою освіти.

2. Масифікація освіти та пристосування освіти під потреби індустріальної доби породили два небезпечні наслідки:

- перетворення освіти на «курси» для людей – майбутніх елементів системи, гвинтиків гоббсівського Левіатана;
- вузьку спеціалізацію освіти, подрібнення загального знання на велику кількість «мікрознань».

Ці два наслідки унеможливили виконання двох великих завдань освіти – по-перше, надати цілісну інтерпретацію Всесвіту (як необхідну передумову для культурного поступу); по-друге, створити умови для підготовки національної аристократії.

1. З огляду на наведені приклади, можна стверджувати, що якість освіти не відповідає запитам культури. Отже, подальший культурний поступ нації є очевидно проблематичним.

2. Успішність освіти доби бароко загалом та Київської академії зокрема, її багаті культурні плоди спонукають до встановлення причин успіху *Septem Artes Liberales* та формулювання на їхній основі принципів, придатних для застосування в освіті у ХХІ ст.

Перспективи подальших досліджень. Подальші наукові розвідки вбачаємо в поглибленому аналізі системи *Septem Artes Liberales* та пошуку шляхів її практичної імплементації для вирішення глобальної проблеми виховання національної еліти. Наукова спеціалізація автора як аспіранта кафедри теорії, історії архітектури та синтезу мистецтв Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури зумовлює концентрацію уваги саме на архітектурно-мистецькій складовій освіти доби бароко, на прикладі якої й буде предметно досліджуватися ця тема.

Література

- Андрущенко В. П. Проблема формування нового вчителя для об'єднаної Європи XXI століття. *Європейські педагогічні студії*. 2012. № 1–2. С. 27–39.
- Міністерство освіти і науки України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj8yMvq57jhAhXwwosKHaLnDEMqFjACegQIAhAB&url=https%3A%2F%2Fmon.gov.ua%2Fua%2Ftag%2Fyakist-osviti&usg=AOvVaw1p3myqMhZeyh-UBNgaf1dq> (дата звернення: 1. 04.2019).
- Аскоченский В. И. Киев с древнейшим его училищем Академиею. Киев: В Унив. тип., 1856. 370 с.
- Батечко Н. Феномен якості освіти в сучасному науковому дискурсі. *Освітологічний дискурс*. 2017. № 3–4 (18–19). С. 1–16.
- Бодрийяр Ж. Прозрачность зла. Москва: Добросвет, 2000. 258 с.
- Болховитинов Е. Описание Кіевософійскаго собора и киевской іерархіи. Київ, 1825. 200 с.
- Булгаков М. История Киевской академии. Санкт-Петербург: Тип. Жернакова, 1843. С. 7.
- Входження національної системи вищої освіти в європейський простір вищої освіти та наукового дослідження: моніторингове дослідження: аналітичний звіт Міжнародного благодійного фонду «Міжнародний Фонд досліджень освітньої політики» / кер. авт. кол. Т. В. Фініков. Київ: Таксон, 2012. 54 с.
- Ліотар Ж.-Ф. Ситуація Постмодерну. *Філософська і соціологічна думка*. 1995. № 5–6. С. 15–38.
- Логвин Г. Н. Иван Зарудный – видатний український митець. *Збірник наукових праць Державного науково-дослідного інституту теорії та історії архітектури і містобудування*. 1998. Т. 3. С. 70–90.
- Мицик Ю. А., Нічик В. М., Хижняк З. І. Святий Петро Могила. Київ: НАН України, 2014. 399 с.
- Мозговая Е. Б., Зарудный И. П. Материалы к биографии художника. *Проблемы развития русского искусства*. 1981. № 14. С. 33–40.
- Ортега-и-Гасет Х. Выбранные творения. Київ: Основи, 1994. 424 с.
- Русская архитектура первой половины XVIII века / И. Э. Грабарь (ред.). Москва, 1954. 414 с.
- Словарь архитекторов и мастеров строительного дела Москвы XV – середины XVIII века / И. А. Бондаренко (ред.). Москва: ЛКИ, 2008. 784 с.
- Тоффлер Е. Третья хвиля. Київ: Всесвіт, 2000. 475 с.
- Українське бароко та європейський контекст / О. Г. Костюк, О. К. Федорук (ред.). Київ: Наукова думка, 1991. 256 с.
- Халебський П. Україна – земля козаків: подорож. Щоденник. Київ: Ярославів Вал, 2009. С. 25.
- Центральний державний історичний архів України у м. Києві. Ф. 168, оп. 2, спр. 6. С. 6–8 зв.
- Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття. Львів: Літопис, 2018. 296 с.
- Aguerrondo I. La calidad de la educación: Ejes para su definición y evaluación. 1993. URL: http://www.educoas.org/portal/bdigital/contenido/laeduca/laeduca_116/articulo4/index.aspx?culture=es&navid=201 (дата звернення: 1.04.2019).

References

- Andrushhenko, V. P. (2012). Problema formuvannja novogho vchytelja dlja ob'jednanoi Jevropy XXI stolittja [The problem of a new teacher' forming for united Europe in XXI century]. *Jevropejski pedagoghichni studiji*, 1–2, 27–39 (ukr).
- Ministerstvo osviti i nauki Ukrayini [Ministry of Education and Science of Ukraine] Official web-site (2019). Retrieved from <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj8yMvq57jhAhXwwosKHaLnDEMqFjACegQIAhAB&url=https%3A%2F%2Fmon.gov.ua%2Fua%2Ftag%2Fyakist-osviti&usg=AOvVaw1p3myqMhZeyh-UBNgaf1dq> (ukr).
- Askochenskij, V. I. (1856). *Kiev s drevnejshim ego uchilishhem Akademieju [Kyiv with its oldest Academy]*. Kiev, Ukraine: v Univ. tip. (rus).
- Batechko, N. (2017). Fenomen jakosti osvity v suchasnomu naukovomu dyskursi [Phenomenon of the quality of education in modern scientific discourse]. *Osvitologhichnyj dyskurs*, 3–4 (18–19), 1–16 (ukr).
- Bodrijjar, Zh. (2000). *Prozrachnost' zla [The Transparency of Evil]*. Moscow, Russia: Dobrosvet (rus).
- Bolhovitinov, E. (1825). *Opisanie Kievosofijskago sobora i kievskoj ierarhii [Description of the Kievosophiyskaya Cathedral and Kiev hierarchy]*. Kiev, Ukraine (rus).
- Bulgakov, M. (1843). *Istorija Kievskoj akademii [The history of the Kyiv academy]*. Saint Petersburg, Russia: Tip. Zhernakova (rus).
- Finikov, T. V. et al. (2012). *Vkhodzhennja nacionaljnoji systemy vyshhoji osvity v jevropejskijjyj prostir vyshhoji osvity ta naukovogho doslidzhennja: monitorynghove doslidzhennia: analitychnyj zvit Mizhnarodnoho blaghodijnogo fondu «Mizhnarodnij Fond doslidzhen osvitnoyi politiki» [The introduction of the national higher education system into the European space of higher education and research: monitoring research]*. Kyiv, Ukraine: Takson (ukr).
- Liotar, Zh.-F (1995). Sytuacija Postmodernu [The Postmodern Condition]. *Filosofsjska i sociologhichna dumka*, 5–6, 15–38 (ukr).
- Loghvyin, Gh. N. (1998). Ivan Zarudnyj – vydatnyj ukrajinsjkyj mytecj [Ivan Zarudnyj – the outstanding Ukrainian artist]. *Zbirnyk naukovykh pracj Derzhavnogho naukoivo-doslidnogho instytutu teoriji ta istoriji arkhitektury i mistobuduvannja*, 3, 70–90 (ukr).
- Mycyk, Ju. A., Nychyk, V. M., & Khyzhnjak, Z. I. (2014). *Svjatyj Petro Moghyla [Saint Petro Mohyla]*. Kyiv, Ukraine: NAN Ukrajiny (ukr).

- Mozgovaja, E. B., & Zarudnyj, I. P. (1981) Materialy k biografii hudozhnika [Materials to the biography of the artist]. *Problemy razvittija russkogo iskusstva*, 14, 33–40 (rus).
- Ortega-i-Ghasset, Kh. (1994). *Vybrani tvory [Selected Works]*. Kyiv, Ukraine: Osnovy (ukr).
- Grabarj, I. Je. (Ed.). (1954). *Russkaja arhitektura pervoj poloviny XVIII veka [Russian architecture in the first half of the XVIII century]*. Moscow, Russia (rus).
- Bondarenko, I. A. (Ed.) (2008). *Slovar' arhitektorov i masterov stroitel'nogo dela Moskvy XV – serediny XVIII veka [Dictionary of architects and masters of the Moscow building business of the XV–the middle of the XVIII-th century]*. Moscow, Russia: LKI, 25 0–252 (rus).
- Toffler, E. (2000). *Tretja khvylja [The Third Wave]*. Kyiv, Ukraine: Vsesvit (ukr).
- Kostjuk, O. Gh., Fedoruk, O. K. (Eds.) (1991). *Ukrajinsjke barokko ta jevropejskij kontekst [The Ukrainian Baroque and the European context]*. Kyiv, Ukraine: Naukova dumka (ukr).
- Khalebskij, P. (2009). *Ukrajina – zemlja kozakiv: podorozh. Shhodennyk [Ukraine – the land of the Cossack: the dairy]*. Kyiv, Ukraine: Jaroslaviv Val (ukr).
- Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyj arhiv Ukrainy u m. Kyievi [Central State Historical Archive in Kyiv]*. F. 168, op. 2, spr. 6. S. 6–8 zv.
- Shlejker, A. (2018). *Najkrashhij klas u sviti: jak stvoryty osvittju systemu 21-gho stolittja [World Class – How to Build a 21st-Century School System, Strong Performers and Successful Reformers in Education]*. Lviv, Ukraine: Litopys (ukr).
- Agüerrondo, I. (1993). *La calidad de la educación: Ejes para su definición y evaluación*. Retrieved from http://www.educoas.org/portal/bdigital/contenido/laeduca/laeduca_116/articulo4/index.aspx?culture=es&navid=201 (esp).

ФЕНОМЕН КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ: ЭПОХА БАРОККО

Коломиец Антон, аспирант кафедры теории, истории архитектуры и синтеза искусств,
Национальная академия изобразительного искусства и архитектуры,
ул. Вознесенский спуск, 20, Киев 04053, Украина,
antin.zikrachi@gmail.com

Статья содержит критический взгляд на качество образования в Украине в наше время и его феноменальную успешность в эпоху барокко. Сформулированы основные исторические причины в ошибочности образовательных подходов индустриальной эпохи. Феномен качества образования периода барокко рассмотрен с позиции успешности применения принципов образовательной системы Семи Свободных Искусств (Septem Artes Liberales). Как собственно украинский исторический пример выбрана академия Петра Могилы в XVII–XVIII в. Указано на важность формирования близости мировоззренческих основ в среде образованной аристократии и на проблемы как оценки качества, так и степени соответствия образования общественным требованиям. Используются украинские и иностранные источники.

Ключевые слова: качество образования; эпоха барокко; *Septem Artes Liberales*.

PHENOMENON OF THE QUALITY OF EDUCATION: THE BAROQUE EPOCH

Kolomiiets Anton, Post-Graduate Student, National Academy of Fine Art and Architecture,
20 Voznesenskyi descent, 04053 Kyiv, Ukraine,
antin.zikrachi@gmail.com

The paper reviews recent approaches to the evaluation of education quality. The critical view of education quality in Ukraine today and its phenomenal success in the age of baroque is represented. Considerations for characteristic features of the education philosophy are founded on the analysis of Ukrainian and foreign authors' works. The conclusions concerning the reasons of the complications with the correct approach to evaluation of education quality on one hand and disadvantages of highly specialized education and its consequences on the other, outline the main issues of the article. The phenomenon of education quality of baroque age was reviewed from the position of the European educative system of Septem Artes Liberales. The Kyiv Mohyla Academy in XVII–XVIII centuries was chosen as the most specifically Ukrainian historical example. The article indicated the importance of the formation of kinship of ideological foundations in the environment of educated aristocracy and the problems of both assessment of education quality and the degree of conformity of education to different social requirements. The comparison of cooperation of nowadays and baroque epoch erectors (as the architect and the customer) confirms big gap in their worldviews. Baroque's education, its phenomenon, or rather the phenomenon of its quality, and calling things in terms of the industrial age – efficiency and effectiveness, is the topic with enormous practical potential in terms not only and perhaps not so much of the historical point of view, when the purpose of the researcher is to study the past in search of «white spots», but also in terms of searching for the ways of preparing the successful «golden age» educators. The model suggested is suitable for realisation in modern Ukrainian education process.

Key words: baroque epoch; quality of education; *Septem Artes Liberales*.

Стаття надійшла до редакції 07.03.2019
Прийнято до друку 13.06.2019